

Sygn. akt III AUa 391/14

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2015 r. w Szczecinie

sprawy I. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o podjęcie wypłaty emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 marca 2014 r. sygn. akt IV U 27/14

oddala apelację.

SSA Barbara Białecka SSA Urszula Iwanowska SSO del. Beata Górską

III A Ua 391/14

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. wstrzymał wypłatę emerytury I. R. od dnia 1 października 2011 r. w związku z zawieszeniem, na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r., nr 291, poz. 1707; powoływana dalej jako: ustawa zmieniająca) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.; powoływana dalej jako: ustawa emerytalna) prawa do emerytury.

W odwołaniu od powyższej decyzji, złożonym w dniu 9 listopada 2011 r., I. R. podniosła, że nie zgadza się z nią i wniosła o cofnięcie zawieszenia emerytury. Odwołanie to nie zostało przykazane przez organ rentowy do Sądu.

W dniu 9 grudnia 2013 r. ubezpieczona wniosła uzupełnienie odwołania od decyzji z dnia 10 października 2011 r. zarzucając naruszenie przepisu art. 103a ustawy emerytalnej poprzez niezgodne z przepisami zawieszenie wypłaty emerytury i niewypłacenie należnego świadczenia za okres od 1 listopada 2011 r. W związku z powyższymi zarzutami ubezpieczona wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji, wypłatę należnego świadczenia i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona podniosła, że przepis prawa, na podstawie którego ZUS wstrzymał wypłatę świadczenia emerytalnego został uznany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego dnia 22 listopada 2012 r., w sprawie K 2/12, za niezgodny z Konstytucją i tym samym został uchylony.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego odrzucenie, ponieważ z pisma ubezpieczonej z dnia 9 listopada 2011 r. nie wynika, że zamiarem ubezpieczonej było rozpatrzenie sprawy przez Sąd. Odnosząc się zaś do zarzutów merytorycznych organ rentowy wskazał, że ubezpieczona nabyła prawo do emerytury od dnia 1 grudnia 2008 r. i nie mieści się w kręgu osób wskazanych w uzasadnieniu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2011 r.

Wyrokiem z dnia 21 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oprął o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Decyzją z dnia 18 grudnia 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał I. R. prawo do emerytury począwszy od 1 grudnia 2008 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Jednocześnie organ rentowy zawiesił wypłatę świadczenia, albowiem ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie. Od 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r. obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, który wprowadzał zasadę każdorazowego zawieszania prawa do emerytury bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Tym samym w chwili nabycia prawa do emerytury ubezpieczona nie mogła jednocześnie kontynuować zatrudnienia i otrzymywać emerytury.

Wypłatę emerytury podjęto dopiero decyzją z dnia 8 maja 2009 r. - od 1 maja 2009 r., gdyż w tym okresie przepisy pozwalały już na jednoczesne pobieranie emerytury i kontynuowanie zatrudnienia.

Ponownie wstrzymano wypłatę świadczenia emerytalnego od dnia 1 października 2011 r. w związku z zmianą przepisów (wszedł w życie art. 103a ustawy emerytalnej) - decyzją z dnia 10 października 2011 r.

Ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726 ze zm.) dokonano nowelizacji ustawy emerytalnej, w wyniku której zmieniono przepis art. 103 ust. 1 i ust. 2 tej ustawy oraz dodano art. 103a. W rezultacie zniesiono możliwość pobierania świadczenia emerytalnego bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą osobom, którym organ rentowy przyznał emeryturę po dniu 8 stycznia 2009 r. Jednocześnie zgodnie z treścią art. 28 ustawy zmieniającej emeryci, którym ZUS przyznał emeryturę przed 1 stycznia 2011 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie nowelizacji, czyli do 30 września 2011 r.

W dniu 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. akt K 2/12 orzekł, że przepis art. 28 ustawy zmieniającej w związku z art. 103a ustawy emerytalnej w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok został opublikowany w Dzienniku Ustaw pod poz. 1285 w dniu 22 listopada 2012 r.

W dniu 6 sierpnia 2013 r. ubezpieczona złożyła wniosek o wypłatę świadczenia emerytalnego w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 listopada 2012 r. Decyzją z dnia 7 sierpnia 2013 r. organ rentowy podjął wypłatę

emerytury począwszy od 1 sierpnia 2013 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Ubezpieczona nie wniosła odwołania od powyższej decyzji.

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego oraz omówionego poniżej stanu prawnego Sąd Okręgowy uznał odwołanie za niezasadne.

Na wstępie sąd pierwszej instancji podniósł, że w odwołaniu zatytułowanym „uzupełnienie odwołania od decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych o wstrzymaniu emerytury z dnia 10 października 2011 r., I. R. wyraźnie odnosi się do tej właśnie decyzji. Sąd podzielił stanowisko ubezpieczonej, że jej pismo z dnia 9 listopada 2011 r. stanowiło w istocie odwołanie od decyzji z dnia 10 października 2011 r. gdyż wyraźnie wynika z niego niezadowolenie ubezpieczonej z wstrzymania wypłaty emerytury.

Dalej Sąd Okręgowy wskazał, że pismo ubezpieczonego spełniające wymagania określone w art. 477<sup>10</sup> § 1 k.p.c. oraz złożone w sposób i w terminie określonych w art. 477<sup>9</sup> § 1 k.p.c. organ rentowy przekazuje niezwłocznie właściwemu sądowi jako odwołanie od decyzji, bez względu na to, czy zostało zaadresowane do tego sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2006 r., III UK 40/06, OSNP 2007/13-14/206). Skoro organ rentowy nie przekazał odwołania z dnia 9 listopada 2011 r. do Sądu to odwołanie wniesione obecnie jako „uzupełnienie” odwołania od decyzji z dnia 10 października 2011 r. Sąd Okręgowy uznał za wniesione w terminie odwołanie od powołanej decyzji.

Nadto sąd pierwszej instancji podniósł, że w sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego, jej treść wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 października 2013 r., III AUa 401/13, LEX nr 138883). Natomiast zaskarżoną decyzją z dnia 10 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r. na podstawie regulacji przywołanych na wstępie uzasadnienia.

Rozpoznając meritum sprawy Sąd Okręgowy przypomniał ustalone bezspornie okoliczności faktyczne sprawy i podkreślił, że I. R. ustalono prawo do emerytury od 1 grudnia 2008 r. (decyzja z dnia 18 grudnia 2008r.).

Dalej sąd pierwszej instancji wskazał, że w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny zastrzegł, że badał wyłącznie, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r. rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej - przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego - na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego.

Zatem sąd meriti miał na uwadze, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. odnosi się jedynie do tych osób, które w tym wyżej wymienionym krótkim okresie po raz pierwszy miały wydaną decyzję o przyznaniu emerytury (ustalone prawo do emerytury), bo tylko one uzyskały prawo nabyte niezawierające wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. W konsekwencji sąd ten uznał, że ubezpieczona, w stosunku do której po raz pierwszy ustalono prawo do świadczenia emerytalnego w dniu 1 grudnia 2008 r., a zatem poza okresem wskazanym przez Trybunał Konstytucyjny, tj. poza okresem od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., nie może zarzucać, że do wstrzymania wypłaty świadczenia od 1 października 2011 r. doszło na podstawie przepisu prawa uznanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego za niezgodny z Konstytucją i żądać na tej podstawie wypłaty emerytury poczynając 1 listopada 2011 r. skutecznie powołując się na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., albowiem do niej wskazane orzeczenie w ogóle nie będzie miało zastosowania. Ubezpieczona nie jest bowiem w kręgu osób objętych treścią orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Sąd Okręgowy zaznaczył, że w pierwszej decyzji z dnia 18 grudnia 2008 r. wydanej w przedmiocie przyznania świadczenia emerytalnego uzyskała ona prawo nabyte zawierające wymóg rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. W tym czasie, aby uzyskać świadczenie emerytalne ubezpieczona nie tylko musiała osiągnąć wiek emerytalny oraz posiadać odpowiedni staż emerytalny, ale również była zobligowana rozwiązać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą, bo taka w

tamtym okresie przed 8 stycznia 2009 r. była treść ryzyka emerytalnego dla osób, które przeszły na emeryturę. Składając wniosek o emeryturę w 2008 r. ubezpieczona wiedziała, że ustawodawca nakazuje rozwiązywać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą celem uzyskania wypłaty świadczenia emerytalnego. Tym samym nakazanie ubezpieczonej, ponownie od 1 października 2011 r. rozwiązania stosunku pracy, aby mogła pobierać świadczenie emerytalne, nie godzi w jej zasadę ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez niego prawa, bowiem taka była treść jej prawa nabytego w dniu 1 grudnia 2008 r.

Następnie sąd pierwszej instancji podniósł, że ubezpieczona nie jest osobą, której ustalono prawo do świadczenia emerytalnego (decyzją pierwszą) w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., nie nabyła tego prawa w tym okresie, bowiem nabyła je w 2008 r. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12, opublikowany w dniu 22 listopada 2012 r. nie dotyczy zatem sytuacji ubezpieczonej.

Reasumując Sąd Okręgowy wskazał, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki, które uprawniały organ rentowy do wstrzymania wypłaty emerytury od 1 października 2011 r. Ubezpieczona w dniu wejścia w życie przepisu art.103 a ustawy emerytalnej pobierała przyznane jej świadczenie jednocześnie kontynuując zatrudnienie u dotychczasowego pracodawcy, na rzecz którego wykonywała zatrudnienia bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury, tj. przed 1 grudnia 2008 r. Zatem Sąd ten uznał, że swoim zachowaniem wyczerpała dyspozycję znowelizowanego przepisu art. 103 a ustawy emerytalnej, zaś organ rentowy zasadnie wstrzymał jej wypłatę emerytury od 1 października 2011 r. Tym samym zaskarżoną decyzję organu rentowego sąd meriti uznał za zgodną z prawem.

Jednocześnie sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że w toku procesu, od dnia 19 lutego 2014 r., weszła w życie ustawa z dnia 13 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 169) i na tej podstawie ubezpieczona może ubiegać się o wypłatę zawieszonych emerytur składając stosowny wniosek (art. 7 ustawy). Nie zmieniło to jednak stanowiska Sądu co do prawidłowości wstrzymania wypłaty emerytury od 1 października 2011 r. z przyczyn podanych powyżej.

Mając na uwadze powyższe, sąd pierwszej instancji na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie w całości nie zgodziła się I. R., która działając przez pełnomocnika, w wywiedzionej apelacji zarzuciła mu naruszenie przepisów:

- 1) prawa materialnego, tj. art. 2 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o ustalaniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 169);
- 2) prawa procesowego tj. art. 316 k.p.c. przez uwzględnienie przy wydaniu orzeczenia art. 103a ustawy emerytalnej, którego niekonstytucyjność stwierdzono wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K2/12.

W związku ze zgłoszonymi zarzutami apelująca wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku, uwzględnienie odwołania ubezpieczonej oraz zmianę zaskarżonej decyzji nr (...) z dnia 10 października 2011 r. i orzeczenie o wypłacie świadczenia emerytalnego za okres zawieszenia;
- zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżąca między innymi podniosła, że zgodnie z kształtującym się poglądem doktryny co do zakresu obowiązywania ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o ustalaniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r., prawo do zwrotu zawieszonych emerytur, mają wszystkie osoby, które przed 1 stycznia 2011 r. przeszły na emeryturę i pobierały to świadczenie bez konieczności rezygnowania z pracy. Nie jest istotne czy dana osoba złożyła wniosek do ZUS o przyznanie tego świadczenia, chodzi bowiem o ochronę praw podmiotowych, które zostały naruszone przepisem art. 103a ustawy emerytalnej. Zdaniem skarżącej powyższą sytuację sąd pierwszej instancji winien uwzględnić na mocy art. 316 § 1 k.p.c.

Dalej ubezpieczona wskazała, że w przypadku orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o niekonstytucyjności przepisu, przepis ten nie może być przez sąd zastosowany, gdyż został wyeliminowany orzeczeniem TK z porządku prawnego. Nie tylko nie może być podstawą rozstrzygnięcia sądowego, ale co więcej, przepis ten nie może być podstawą do oceny prawnej stanów faktycznych z okresu, gdy przepis ten obowiązywał.

### **Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:**

Apelacja I. R. okazała się nieuzasadniona w całości.

W sprawie nie budzi żadnych wątpliwości fakt, że ubezpieczona nie należy do kręgu osób objętych wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12, a przepis art. 103a ustawy emerytalnej w brzemieniu prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego, obowiązujące do dnia dzisiejszego.

Dokonane ustalenia faktyczne oraz należyte umotywowaną ocenę prawną sporu przedstawione przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne, w pełni je podziela. Z tego też względu sąd odwoławczy nie dostrzega potrzeby ponownego szczegółowego przytaczania zawartych w nim argumentów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776; z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, LEX nr 558303).

W sprawie podkreślić należy, że badając zgodność z Konstytucją art. 28 ustawy zmieniającej, Trybunał Konstytucyjny powiązał treść tego przepisu z treścią art. 103a ustawy emerytalnej, wywodząc że przepisy te nie znajdują zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Taka treść orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego została potwierdzona w jego pisemnym uzasadnieniu dotyczącym skutków wyroku, gdzie w sposób wyraźny i jednoznaczny stwierdzono, że „obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.”, a więc po uchyleniu art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, a przed wejściem w życie art. 103a tej ustawy, dodanego powołaną wcześniej ustawą zmieniającą. Z uzasadnienia wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego jednoznacznie wynika, że zarzut niekonstytucyjności kwestionowanej regulacji sformułowany został w odniesieniu do wąskiego kręgu osób, a mianowicie emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, tj. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Trybunał nie objął analizą rozwiązania przyjętego przez ustawodawcę, polegającego na uzależnieniu realizacji nabytego prawa do emerytury od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Zakresem zaskarżenia objęte zostało wyłącznie stosowanie tego rozwiązania do osób, które w momencie jego wejścia w życie miały już ustalone prawo do emerytury, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Zasadniczy problem dotyczył zatem konstytucyjności przepisu intertemporalnego tj. art. 28 ustawy zmieniającej odczytywanego w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, w zakresie możliwości rozciągnięcia na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r. regulacji zawartej w art. 103a ustawy emerytalnej na osoby, które nabyły prawo do emerytury przed jego wejściem w życie. Trybunał podkreślał między innymi, że zawieszenie w ujęciu art. 103a ustawy emerytalnej oznacza niemożliwość realizacji już nabytego ex lege prawa do świadczenia emerytalnego (w istocie dochodzi więc do odroczenia jego wypłaty), natomiast zawieszenie na podstawie art. 104 ustawy emerytalnej oznacza wstrzymanie wypłaty już zrealizowanego świadczenia (zob. I. Jędrasik-Jankowska, Nierozwiązanie stosunku pracy jako przyczyna zawieszenia prawa do emerytury, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” nr 9/2011, s. 22 i n.). Wobec tego Trybunał stwierdził, że ustawodawca posługuje się pojęciem zawieszenia prawa zarówno do określenia sytuacji, w której ryzyko jeszcze nie zaszło (nie został rozwiązany stosunek pracy), jak i do sytuacji, w której ryzyko zaszło (stosunek pracy został rozwiązany), ale nastąpił powrót na rynek pracy (czyli doszło do zawieszenia trwania ryzyka). W pierwszej sytuacji zostaje zawieszona realizacja nabytego ex lege prawa z powodu niezajścia ryzyka, a w drugiej - w wyniku stosowania reguł zbiegu emerytury i dodatkowego zarobku. Tym samym art. 103a ustawy emerytalnej powinien być traktowany

nie jako przepis dotyczący reguł łączenia świadczenia emerytalnego i zarobku, lecz jako przepis określający warunki realizacji prawa do emerytury, a więc określający treść ryzyka emerytalnego.

Dalej w uzasadnieniu wyroku Trybunału zaakcentowano, że ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy emerytalnej z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 9, poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy emerytalnej ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od dnia 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszona). Art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228, poz. 1507). Od dnia 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku i stażu ubezpieczeniowego. Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od dnia 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy emerytalnej na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Z powyższych rozważań jednoznacznie zatem wynika, że art. 103a ustawy emerytalnej nie jest przepisem ustalającym zasady łączenia prawa do emerytury z zarobkiem, ale uniemożliwiający realizację tego prawa do czasu rozwiązania stosunku pracy, konstruuje treść ryzyka emerytalnego jako prawo do odejścia z rynku pracy i uzyskania świadczenia emerytalnego. Określa więc zasady powstania prawa do świadczenia.

Podsumowując zaznaczyć należy, że problem w sprawie rozpatrywanej przez Trybunał Konstytucyjny dotyczył oceny, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej - przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego - na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej prawo do emerytury tych osób ulega zawieszeniu, począwszy od 1 października 2011 r., jeżeli nie rozwiążą stosunku pracy do dnia 30 września 2011 r. Takie działanie ustawodawcy, polegające na odstąpieniu od wcześniej przyjętej polityki, wobec osób, które nabyły prawo do emerytury pod rządami przepisów obowiązujących od roku 2009, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego godzi w zasadę zaufania do państwa i prawa, a tym samym narusza bezpieczeństwo prawne obywateli.

Trybunał stwierdził, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Akcentowano przy tym, że decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Znając warunki, jakie będzie musiał spełnić, aby zrealizować nabyte prawo – w tym wypadku rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – ma on szansę się do nich przygotować. Może zatem odpowiednio ułożyć stosunki ze swoim dotychczasowym pracodawcą, ewentualnie poszukać pracodawcy, który zgodzi się rozwiązać z nim stosunek pracy, po czym ponownie go nawiązać. Osoby, które przeszły na emeryturę w latach 2009-2010 bez konieczności rozwiązywania stosunków pracy, w związku z decyzją ustawodawcy o objęciu ich tym obowiązkiem, nie miały takiej możliwości.

Określając skutki wyroku Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia

2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.

Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że w sytuacji faktycznej zaistniałej w rozpoznawanej sprawie wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie miał wpływu na treść objętego postępowaniem rozstrzygnięcia. Skarżąca wprawdzie nabyła prawo do emerytury od grudnia 2008 r., a więc przed dniem 1 stycznia 2011 r., jednak prawo to nabyła w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, co wyklucza ją z kręgu osób, które nabyły prawo do emerytury bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Zgodnie z decyzją organu rentowego z dnia 18 grudnia 2008 r. ubezpieczona uzyskała prawo do emerytury od dnia 1 grudnia 2008 r., to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, jednak wypłata świadczenia podlegała zawieszeniu, w związku z kontynuacją zatrudnienia. Przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej obowiązujący do dnia 7 stycznia 2009 r. stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Powyższego nie zmienia ustalenie, że wypłata emerytury została podjęta w związku z uchynieniem przepisu art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej i na wniosek ubezpieczonej od maja 2009 r. Decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Prawo to ubezpieczony nabywa jeden raz i w przypadku I. R. nastąpiło to w dacie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej.

Skarżąca nabyła zatem prawo do emerytury w okresie, kiedy istniała konieczność rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą w celu realizacji prawa do emerytury przez jej wypłatę. Z tej przyczyny nie mieści się w katalogu osób, których dotyczy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., to jest w kręgu osób, „które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy”. W tej sytuacji apelująca nie miała prawa do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r., skoro pozostawała w zatrudnieniu.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny uznał, że niekonstytucyjność przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 nie ma wpływu na treść zaskarżonego wyroku. Stanowisko powyższe znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 12 marca 2014 r., II UK 358/13 (LEX nr 1444458) wskazał, że wątpliwość co do konstytucyjności zastosowania art. 103a u.e.r.f.u.s. dotyczyła tych - i tylko tych - osób, które skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury wówczas, gdy treścią ryzyka emerytalnego było wyłącznie osiągnięcie wieku emerytalnego i stażu ubezpieczeniowego, a realizacja świadczenia następowała niezależnie od dalszego zatrudnienia, a więc tylko tych osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. Zastosowanie art. 103a u.e.r.f.u.s. wobec wszystkich pozostałych emerytów, a więc tych, którzy uzyskali prawo do emerytury przed dniem 8 stycznia 2009 r. i po dniu 1 stycznia 2011 r. nie narusza wzorców konstytucyjnych zastosowanych przez Trybunał Konstytucyjny (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2014 r., II UK 439/13, LEX nr 1458716).

Jednocześnie podkreślić należy, że w postępowaniu sądowym wszczętym na skutek odwołania od decyzji organu rentowego badana jest legalność decyzji i orzekanie o niej możliwe jest tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili jej wydawania, zaś postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym ustalenia dokonane przez organ rentowy. Zasadą jest zatem, że sąd ocenia legalność decyzji organu rentowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania.

Dlatego Sąd Apelacyjny rozpoznając niniejszą sprawę, mimo zarzutu apelującej także w tym zakresie, nie uwzględnił obowiązującej od dnia 19 lutego 2014 r. ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 169). Jeżeli ubezpieczona chce skorzystać z prawa uregulowanego tą ustawą w pierwszej kolejności musi zwrócić się z wnioskiem do organu rentowego, bowiem przedmiot postępowania sądowego określa zaskarżona decyzja.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uznał zarzuty naruszenia prawa materialnego i procesowego za chybione i dlatego na podstawie art. 385 k.p.c. apelację I. R. oddalił w całości.

SSA Barbara Białecka SSA Urszula Iwanowska del. SSO Beata Górka